

Contactpersoon team Budgetbesteding
E-mail budgetbesteding@vaph.be
Telefoon 02 249 30 00
Bijlagen /

Combinatie rollen budgethouder en persoonlijke assistent/individuele begeleider

Als houder van een persoonlijk budget (PAB of PVB) hebt u de mogelijkheid om zorg en ondersteuning te organiseren zoals u dat zelf wilt, en dat kan op verschillende manieren: van overeenkomsten met individuele begeleiders tot overeenkomsten met organisaties of diensten voor personen met een handicap.

Het VAPH krijgt veel vragen van budgethouders (ouders en bewindvoerders) over de mogelijkheid om als budgethouder ook zelf persoonlijke assistent/individuele begeleider te kunnen zijn en dus de rol van budgethouder en persoonlijke assistent/individuele begeleider te mogen combineren. Het is echter zo dat niet alle overeenkomsten de combinatie van beide rollen toelaten. In dat kader merken we dat er ook veel onduidelijkheid heerst over wat het verschil is tussen een arbeidsovereenkomst en een takenovereenkomst en in welke situaties een takenovereenkomst kan gesloten worden.

Deze mededeling heeft tot doel u daarover meer toelichting te geven. Om alles goed te begrijpen, moet u weten dat er in het recht een aantal basisprincipes gelden.

Ter info: als in deze tekst gesproken wordt over een bewindvoerder, worden altijd alle mogelijke vormen van bewindvoering bedoeld (persoon, goederen, of persoon en goederen).

A. Belangrijke basisprincipes

- Iemand kan nooit tegelijk werkgever en werknemer zijn.

Waarom? Een arbeidsovereenkomst moet altijd opgesteld worden tussen een werkgever en een werknemer. Die overeenkomst veronderstelt 3 essentiële bestanddelen: prestaties, loon en een gezagsrelatie.

Als werkgever moet u dus gezag uitoefenen over uw werknemer. Dat kan niet als de werkgever en werknemer een en dezelfde persoon zijn. De RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) kan en zal die cumul ook controleren.

- U kunt nooit een overeenkomst sluiten met uzelf.

Waarom? Een overeenkomst veronderstelt altijd 2 partijen.

- Uitzondering: In afwijking kunt u als persoon een overeenkomst sluiten met uzelf in verschillende hoedanigheden (bv. als budgethouder/vertegenwoordiger van een persoon met een handicap en als assistent in eigen naam), maar enkel als er geen tegenstrijdig belang is. Tegenstrijdig belang wil zeggen dat het belang van de budgethouder niet in strijd mag zijn met het belang van de persoon met een handicap die hij vertegenwoordigt. Vanwege het mogelijke tegenstrijdig belang aanvaardt het VAPH geen overeenkomsten gesloten in een dubbele hoedanigheid.

B. In welke situaties kan de rol van budgethouder en persoonlijke assistent/individuele begeleider niet gecombineerd worden?

- Een alleenstaande ouder/budgethouder van een minderjarig kind kan nooit een arbeidsovereenkomst of takenovereenkomst sluiten met zichzelf om persoonlijke assistent/individuele begeleider te zijn van zijn kind.
- Een bewindvoerder van een meerderjarige persoon kan nooit een arbeidsovereenkomst of takenovereenkomst sluiten met zichzelf om persoonlijke assistent/individuele begeleider te zijn van de meerderjarige persoon.
- Een budgethouder kan niet werken voor een dienstenchequebedrijf en via dat dienstenchequebedrijf prestaties leveren aan een particulier die een bloed- of aanverwant is tot in de tweede graad, die een lid is van het gezin, of dezelfde verblijfplaats heeft.

C. In welke situatie kan de rol van budgethouder en persoonlijke assistent/individuele begeleider wel gecombineerd worden?

- Een overeenkomst tussen de budgethouder en een vrijwilligersorganisatie waarbij de budgethouder als vrijwilliger ingezet wordt
- Een overeenkomst voor individuele ondersteuningsfuncties (individuele psychosociale begeleiding, individuele praktische hulp, globale individuele ondersteuning) tussen de budgethouder en een dienst die persoonlijke assistenten tewerkstelt, al dan niet vergund door het VAPH, waarbij de budgethouder ook werknemer is van die dienst en hij zelf als begeleider ondersteuning zal bieden ten voordele van de persoon met een handicap.

De budgethouder sluit dan namelijk 2 verschillende overeenkomsten: in het kader van de besteding van het budget wordt er een overeenkomst gesloten met een rechtspersoon voor individuele ondersteuningsfuncties (de dienst). Daarnaast sluit de budgethouder een arbeidsovereenkomst (dus een overeenkomst als werknemer) met die dienst. Die arbeidsovereenkomst moet uiteraard wel voldoen aan de voorwaarden van een arbeidsovereenkomst en dus moet er sprake zijn van loon, prestaties en effectief werkgeversgezag door de dienst.

- Een arbeidsovereenkomst tussen 2 ouders van een minderjarig kind waarbij de ene ouder optreedt als budgethouder en de andere ouder als persoonlijke assistent/individuele begeleider. We geven wel mee dat dat momenteel voorwerp is van juridisch onderzoek. Tot tegenbericht is dat evenwel mogelijk.
- Een overeenkomst via uitzendarbeid waarbij de budgethouder ook de uitzendkracht/assistent is. Ook dat is momenteel voorwerp van juridisch onderzoek. Tot tegenbericht is dat wel mogelijk.
- Een overeenkomst met een rechtspersoon waarvan de budgethouder ook zaakvoerder is en waar hij de prestaties van begeleider levert ofwel als zaakvoerder ofwel als werknemer van de rechtspersoon. In die situatie moet uiteraard voldaan zijn aan de voorwaarden van het Wetboek vennootschappen en verenigingen.

D. Arbeidsovereenkomst versus takenovereenkomst

Een **arbeidsovereenkomst** veronderstelt 3 essentiële bestanddelen: prestaties, loon en gezag (een band van ondergeschiktheid). Alleen als al die 3 componenten vervuld zijn, is er sprake van een arbeidsovereenkomst.

Een **takenovereenkomst** is een overeenkomst die kan gesloten worden als de persoonlijke assistent/individuele begeleider een familielid tot de tweede graad is van de persoon met een handicap (bloed- of aanverwant) of deel uitmaakt van het gezin. Een takenovereenkomst heeft voornamelijk als doel om rechten op te bouwen in de sociale zekerheid buiten de situatie van een arbeidsovereenkomst.

De voorwaarden van een arbeidsovereenkomst zijn niet van toepassing op een takenovereenkomst. Er is dan ook geen sprake van een werkgever of werknemer.

De gezagsrelatie, die een essentieel bestanddeel is van een arbeidsovereenkomst, kan in sommige situaties een probleem vormen en met name in die situaties waarin de budgethouder familie wil tewerkstellen als persoonlijke assistent/individuele begeleider. In die situaties kan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) namelijk vragen stellen bij het effectief bestaan van een gezagsrelatie.

In die situaties moet bekeken worden of het niet meer aangewezen is om een takenovereenkomst af te sluiten. Bespreek dat zeker met uw sociaal secretariaat of uw bijstandsorganisatie.

E. Machtiging door de vrederechter of de aanstelling van een voogd ad hoc?

In het verleden heeft het VAPH voorgesteld aan alleenstaande ouders van minderjarige kinderen die graag zelf persoonlijke assistent wilden zijn, om de vrederechter te vragen een voogd ad hoc aan te stellen voor het beheer van het persoonlijke-assistentiebudget. Dat met de bedoeling om de alleenstaande ouder de mogelijkheid te bieden om zelf (persoonlijke assistent te zijn. Dat was een oneigenlijke toepassing van de regelgeving over de voogd ad hoc. Daarom wordt dat niet langer door het VAPH als oplossing voorgesteld.

In het verleden heeft het VAPH aan bewindvoerders van meerderjarige personen die de rol van budgethouder en individuele begeleider willen combineren via een arbeidsovereenkomst of takenovereenkomst, gevraagd om een machtiging te vragen aan de vrederechter om de rol van budgethouder en individuele begeleider te mogen combineren.

In de praktijk geven sommige vrederechters die machtiging. Er zijn echter ook veel vrederechters die daar niet in willen meegaan omdat zij van oordeel zijn dat daarvoor geen rechtsgrond bestaat. Het geven van een machtiging door een vrederechter kan dan ook niet afgedwongen worden.

Hebt u een overeenkomst gesloten waarvan de combinatie niet mogelijk is? Pas uw overeenkomst dan aan. Hebt u daarbij hulp nodig? Neem dan contact op met uw sociaal secretariaat of bijstandsorganisatie.

Hebt u andere twijfels of vragen, aarzel dan niet om contact op te nemen met het team Budgetbesteding. We bekijken de specifieke situatie samen met u en geven advies waar mogelijk. Het team Budgetbesteding van het VAPH is telefonisch bereikbaar op het nummer 02 249 30 00, van 8.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur (op vrijdag en tijdens de maanden juli en augustus tot 16.00 uur). U kunt het team Budgetbesteding ook bereiken via budgetbesteding@vaph.be.